

Resolusjoner og en uttalelse vedtatt på Senior Høyres Landsmøte 16-17 februar, 2019

Resolusjon 1: Leve hele livet

Kvalitetsreformen «Leve hele livet» «(St. meld. 15 (2018-19) har flere gode tiltak for en bedre eldreomsorg og en bedre hverdag for aldersgruppen som vokser mest i landet vårt. Tall fra SSB viser at det vil være mer enn 1,4 millioner mennesker over 65 år i Norge i 2040. For 2018 er tallet på eldre over 67 år, 786 359.

Økt livskvalitet og gode forebyggende helsetilbud er viktige ingredienser i en bedre eldreomsorg. Det handler om hverdagsrehabilitering, verdighet og mening i livet for vår generasjon som har bidratt gjennom et langt liv med sin erfaring og kompetanse til ulike tjenester. Grunnleggende for en god eldreomsorg er et godt helsetilbud, tilgang på næringsrik mat, tilbud på sosiale aktiviteter og fellesskap. En forutsetning for et aldersvennlig samfunn er universell utforming og fysisk tilrettelegging for alle aldersgrupper.

Et bærekraftig samfunn er ikke bare et spørsmål om å ta vare på de som er blitt pleietrengende, men som også setter inn betydelige ressurser for å forebygge og rehabilitere

Alle som trenger det, skal få den hjelpen de trenger. Det være seg på sykehjem, hjemme og i ulike former for pleieinstitusjoner. Dette skal kvalitetsreformen ta hensyn til. Den skal medvirke til at våre eldre får en verdig alderdom og der våre eldre føler seg sett og verdsatt. Våre eldre skal føle seg involvert og ha muligheten til selv å velge. Det skal heller ikke ha noen betydning hvor du bor eller hvilket ståsted du har. Alle skal få like god behandling og omsorg uansett oppholdssted. Her ligger nok de største utfordringene.

Dersom kvalitetsreformen skal ha tilsiktet virkning er det viktig at Høyre og Regjeringen legger direkte føringer på Kommunene. Det må stilles krav til forbedringer i de kommunene som ikke følger opp:

- statlige midler til kommunene må vurderes
- støtteapparat og veileder må gjøres kjent og ekstra ressurser må vurderes
- åpenhet rundt kvalitetsundersøkelser
- årlig evaluering av reformens virkning

Resolusjon 2: De norske særreglene for fornyelse av førerkort er både ressurskrevende og hensiktsløse

Alle må ha tilfredsstillende helseattest for å få førerkort. Men etter fylte 75 år har man i Norge innført særkrav om at gyldigheten for helseattest skal være inntil 3 år etter 75 år og 2 år etter 78 år. I praksis fører det til at alle som har passert disse aldersgrensene og fortsatt vil beholde førerkortet må oppsøke lege for å få utstedt helseattest. Helseattesten er det viktigste dokumentet som inngår i søknaden til Statens Vegvesen, som er den forvaltningsmyndigheten som utsteder nytt førerkort.

Begrunnelsen for disse særkravene kan kun skyldes en utbredt oppfatning i Norge om at eldre sin helsetilstand medfører økt trafikkrisiko. Er dette riktig, kan dette begrunnes i fakta?

Både i Sverige og i Danmark er det foretatt omfattende undersøkelser som viser at de eldre som gruppe ikke er utsatt for flere uhell eller ulykker i trafikken enn andre aldersgrupper utenom unge bilførere – en aldersgruppe som oftest er involvert i trafikkuhell. Generelt viser undersøkelser at eldre bilførere kjører forsiktig, kjører sjeldnere og unngår å kjøre når trafikken er stor. Dessuten viser de fleste eldre selvinnsett og stor ansvarsfølelse og unnlater å kjøre bil når man føler seg usikker.

I Sverige og Danmark er reglen for hvor lenge førerkortet er gyldig uavhengig av alder, og det kreves ikke helseattest ved fornyelse. Bilføreren plikter selv å melde fra. Det er bilførerens lege som plikter å vurdere om helsen er tilfredsstillende og som skal informere når førerkortet må inndras.

Den ordning vi har i Norge virker ikke etter intensjonen. Alle eldre bilførere påføres betydelig kostnader og praktiske ulemper, som oppfattes diskriminerende. Myndighetene påføres unødvendige oppgaver og fastlegene, som er en overbelastet gruppe, må bruke mye tid på papirarbeid i stedet for å behandle syke.

Det er fremmet forslag fra Helsedirektoratet og Vegdirektoratet om heving av aldersgrensen fra 75 til 80 år. Det regner vi med blir fulgt opp raskt av regjeringen. Samtidig vil vi be om at Regjeringen vurderer fjerning av aldersgrensen slik man har i Sverige og Danmark

Senior Høyre vil at eldre bilførere skal slippe å oppleve å bli ansett som en risikogruppe i trafikken og at de norske reglene endres slik at de sammenfaller med reglene i våre naboland.

Resolusjon 3: Vår velferd er avhengig av at vi står lenger i jobb

SSBs framskrivninger viser at mens det i 1950 var ca. en alderspensjonist for hver 8. innbygger i yrkesaktiv alder, har dette nå sunket til 1 for hver 4. yrkesaktiv, og vil ifølge SSBs prognoser i 2060 ligge på mellom 1 pr. 2,5 og 1 pr. 1.7. Utviklingen gjør at det stilles spørsmålsteget ved om det i årene fremover vil være mulig å opprettholde nivået på pensjonsutbetalingene. I tillegg økes skattebyrden på yngre arbeidstakere når andelen alderspensjonister øker.

Denne utviklingen kan møtes med flere tiltak, men for det politiske systemet er et av de enkleste å sørge for at vi har et lov- og regelverk som ikke legger hindringer i veien for at arbeidstakere som ønsker å stå i jobb lenger, kan gjøre det. I dag sier loven at arbeidstakere kan sies opp uten annen grunn enn alder over 72 år. Mange tariffavtaler har samme begrensning for de som fyller 70. Både eldre og yngre arbeidstakere har en felles interesse av at lovverket legger til rette for at arbeidstakere i alle fall kan stå i arbeid frem til fylte 75 år. Eldre må få samme rettigheter til sykepenger og samme mulighet til å opparbeide pensjonsrettigheter etter fylte 67 år.

Endringer i bransjer og enkeltbedrifter fører til at både eldre og yngre arbeidstakere noen ganger må skifte jobb. Det finnes omfattende forskning som viser at myten om at eldre arbeidstakere er mindre omstillingsdyktige, har dårligere evne til å lære nye ting, er mindre produktive og dyrere i drift, ikke stemmer. Eldre arbeidstakere har også lavt fravær. Norsk seniorpolitisk barometer viser likevel at jobbsøkere defineres som «eldre» når de er blitt 55 år. Da blir de mindre attraktive for arbeidsgiverne og blir i mindre grad innkalt til intervju.

Senior Høyre ber om at myndighetene må utforme tiltak som gjør at samfunnet ikke går glipp av den kompetansen og arbeidskraften som seniorenne representerer. Dette kan gjøres både ved lov- og regelendringer og aktivt rettede tiltak som gjør det enklere for eldre både å stå i jobb og fornye tilknytningen til yrkeslivet.

Det er et skritt i riktig retning når det i den politiske plattform for den borgerlige flertallsregjeringen sies at man vil arbeide for at aldersgrensen i offentlig sektor heves til 72, den samme som i arbeidsmiljøloven.

Seniorhøyres landsforbund ber Regjeringen om å gjennomgå alle særaldersgrenser for å vurdere om de fremdeles er hensiktsmessige.

Videre ber vi om at arbeidet mot aldersdiskriminering også kartlegger hvilke forhold som gjør seg gjeldende når arbeidsgivere kvier seg for å ansette arbeidssøkere over 55 år. Forskning har vist at denne aldersgruppen er en stabil og velfungerende arbeidskraft og skulle derfor være attraktiv.

Resolusjon 4: Organisert screening for brystkreft

De fleste eldre i Norge lever gode liv. De former sin egen hverdag. De er aktive og deltar i det sosiale felleskap, og de bidrar med sine ressurser i jobb, for familie og venner eller i nærmiljøet, og det blir verdsatt.

For kvinner er brystkreft den kreftformen som rammer flest. I Norge fikk 3 589 kvinner brystkreft i 2017. Det norske mammografiprogrammet startet i 1995. Målet til programmet er å redusere dødeligheten av brystkreft blant kvinnene som inviteres.

Norske helsemyndigheter anbefaler mammografiscreening til kvinner i alderen 50-69 år hvert annet år. Dette er i tråd med europeiske retningslinjer og anbefalinger fra Verdens helseorganisasjon. Denne aldersgruppen har vært den samme siden 1995, da programmet startet, og ble valgt på det tidspunktet etter omfattende diskusjoner i faggrupper om hvorvidt det også burde inkluderes yngre og/eller eldre kvinner.

Våren 2015 publiserte WHO sin ekspert gruppe innen brystkreft at det er tilstrekkelig med dokumentasjon for å kunne fastslå at organisert screening reduserer dødeligheten for brystkreft for kvinner også i alderen 70-74 år. Etter kreftregisterets mening bør utvidelse av aldersgrupper i mammografiscreeningen diskuteres og vurderes av norske myndigheter på bakgrunn av de nyeste resultatene fra EU og WHO.

Senior Høyre ber om at Helse og sosialdepartementet utvider programmet for organisert mammografiscreening i løpet av denne stortingsperioden til også å omfatte kvinner i aldersgruppen 70-74 år.

Resolusjon 5: Vaksinerings på sykehjem

Senior høyre mener det bør være et krav at alle som arbeider på sykehjem, sykehus og i hjemmetjenestene kan fremlegge bekreftelse på gjennomført influensavaksine eller legeerklæring på at det ikke er mulig.

Stavanger Aftenblad har undersøkt hvor mange av de ansatte i velferdstjenestene som er vaksinert mot influensa i år. Resultatene var oppsiktsvekkende. Til tross for at flere institusjoner var oppe i både 60 og 70% dekning, med ergo- og fysioterapitjenesten som de beste med 75% dekning, var dekningen bare 10-12% i sykehjem.

I fjor døde 1400 personer av influensa i Norge. Da er det uønsket at de ansatte som jobber på sykehjem, der de svakeste og mest sårbare befinner seg, ikke lar seg vaksinere. Selv om smittevernavdelingen har vært på besøk og satt vaksinene gratis.

Til tross for gjentatte omfattende informasjonskampanjer er vaksinasjonsgraden fremdeles langt under de 75% som er nødvendig for å få gruppebeskyttelse. Det er derfor på tide å ta sterkere virkemidler i bruk. Det burde være en selvfølge at personell som arbeider på sykehjem er vaksinert mot i hvert fall influensa, med mindre allergi eller andre fysiske forhold gjør det umulig. Det er som sagt ikke nødvendig at alle er vaksinert.

Vi kan ikke godta at personalet kan utgjøre en fare for pasientene. Det bør være et krav at alle som arbeider på sykehjem kan fremlegge bekreftelse på influensavaksine, eller legeerklæring på at det ikke er mulig.

Senior høyre er glad for at Regjeringen har nedsatt et utvalg som skal vurdere alle sider av et eventuelt påbud om vaksinerings av helsepersonell.

Generasjonsperspektivet

Unge og eldre trenger hverandre i livets ulike situasjoner. Det handler om at gjensidig respekt og forståelse gir økt livskvalitet. Det handler også om behovet for verdiskaping, bærekraft og langsiktighet i politikken. I familielivet er samhørighet mellom generasjonene en berikelse. Senior Høyre vil bidra til at disse positive verdiene føres videre.

I innledningen til Høyres nye prinsippprogram heter det: «Høyre legger vekt på kontinuitet mellom fortid og fremtid. Hver enkelt av oss er bindeleddet mellom våre foreldre og våre barn. Forvalteransvaret forplikter vår egen generasjon til å sørge for at våre etterkommere får minst like gode muligheter som vi selv har.»

Solidaritet mellom generasjonene er en forutsetning for at Norge skal lykkes med å realisere et bærekraftig velferdssamfunn i fremtiden. Det handler om en rettferdig fordeling av fremtidens ressurser.

Senior Høyre gir full støtte til reformen Leve Hele Livet, som gir eldre med omsorgsbehov en verdig tilværelse. Det er også behov for økte ressurser til folkehelse og forebyggende virksomhet. Økt levealder betyr at friske eldre som kan og vil gjøre en innsats utgjør en ressurs i samfunnet. Fortsatt heving av aldersgrenser må være en prioritert oppgave.

Minst like viktig er Regjeringens innsats innen utdanning og kompetanse, både for ungdommen og yrkesaktive. Fremtidens arbeidsmarked trenger innsats fra alle aldersgrupper, der ingen skal gå ut på dato. Usaklig aldersdiskriminering i samfunnet angår både gamle og unge; lovverk og holdninger må følges opp. Unge og eldre skal ha nødvendig plass også i den politiske hverdag.

Frivillig sektor er en stor arena for solidaritet mellom generasjonene. Friske eldre gjør en verdifull innsats i frivillige organisasjoner, og en rekke ungdomsorganisasjoner bidrar til en rikere hverdag for eldre som trenger det.

Norge deltok aktivt i markeringen i 2012: Europa – året for aktive eldre og solidaritet mellom generasjonene. I Europa følges dette opp hvert år med 29. april som egen merkedag. Senior Høyre mener dette bør skje også i Norge.